

Leviticus 25:4a – Leven in Gods wereld: milieu

Onze levensstijl is een zware belasting voor het milieu. Juist christenen hebben alle reden om met het milieu bezig te zijn: de aarde is van God. Maar door Jezus hoeven ze de wereld niet te redden, ook kleine stapjes tellen mee.

Voor preeklezers: ik hoor graag als mijn preek ergens gelezen wordt. Neem dan even contact met mij op: hmveurink@gmail.com. Dan stuur ik ook de bijbehorende powerpoint toe.

Liturgie

Zingen: LvK Lied 21 : 1 en 4 (Frysk)

Stil gebed

Votum en groet

Zingen: Psalm 24 : 1, 2 en 3

Gebed

Kinderen naar club

Lezen: Leviticus 25 : 1 – 22

Zingen: Psalm 115 : 1, 7 en 8

Preek over Leviticus 25 : 4a

Zingen: LvK Lied 488b : 1, 3, 4 en 5

Kinderen terug

Lezen wet

Zingen: Opwekking 174 (zonder tegenstem)

Gebed

Collecte

Zingen: GKB Gezang 111

Zegen

Leven in Gods wereld: milieu

Introductie

We staan deze weken stil bij de wereld waar we in leven.

Geloven gaat niet alleen over onze relatie met God en over hoe we met elkaar omgaan, het gaat ook over hoe je omgaat met de wereld. We hebben het in de afgelopen weken al gehad over de natuur, techniek, muziek en werk. Vandaag de laatste in de serie, over het milieu. We lezen Leviticus 25 : 1 – 22.

Inleiding

dia 1 – voetafdruk

Wie heeft er wel eens van de 'ecologische voetafdruk' gehoord? En wie heeft zijn eigen voetafdruk wel eens gemeten?

Voor wie het niet kent:

de ecologische voetafdruk is een manier om te meten hoe milieuvriendelijk je leeft.

Het komt er kort gezegd op neer dat voor je levensstijl land nodig is.

Even een heel simpel voorbeeld:

als je elke dag aardappels eet, dat gaat dus niet over mij..., maar áls je elke dag aardappels eet, dan kun je uitrekenen hoeveel kilo aardappels je per jaar nodig hebt, en hoe groot je moestuin moet zijn om het hele jaar aardappels te kunnen eten.

Je kunt je aardappels natuurlijk ook in de supermarkt kopen, dan nemen ze net zo veel ruimte in, maar dan op een grote akker.

Nu valt het met aardappels nog best mee, maar waar het om gaat is dat je manier van leven ook ruimte van de aarde nodig heeft.

Op internet zijn testjes te vinden waarmee je kunt meten hoeveel ruimte jij ongeveer nodig hebt.

Dat is dus je ecologische voetafdruk.

Ik heb deze week zo'n testje gedaan op de website van het Wereld Natuur Fonds.

Je krijgt een lijst met vragen

over bijvoorbeeld je eetpatronen,
over het gebruik van auto, trein en fiets,
over hoe goed je huis geïsoleerd is,
over hoe je op vakantie gaat,
over wat je met je afval doet, enzovoort.
En aan het einde rolt er dan een getalletje uit.

Mijn ecologische voetafdruk blijkt ongeveer 4,66 hectare,
al weet je het met zo'n internettestje natuurlijk maar nooit.
Voor wie zo'n getalletje niets zegt:
ik heb ongeveer 6 voetbalvelden aan ruimte nodig.
Prima, weet ik dat ook weer...
Maar je kunt er nog verder aan gaan rekenen.
Stel nou dat iedereen op de wereld net zoveel ruimte nodig
heeft als ik,
hoe veel ruimte is er dan nodig op aarde?
Het testje geeft dat antwoord er direct bij:
als iedereen leeft zoals ik, hebben we niet genoeg aan 1
aarde...
We hebben ook niet genoeg aan 2 aardes...
Er zijn 2,5 aardes voor nodig zodat iedereen kan leven zoals
ik!
En dan doe ik het nog beter dan de gemiddelde Nederlander...

dia 2 – leven in Gods wereld: milieu

Groen is hip.

Tenminste, als het ons niet teveel kost...

Regeringen kibbelen al jaren over milieuafspraken,
maar ze kunnen het niet echt eens worden.

Maar dat we een milieuprobleem hebben, dat is algemeen bekend.
De laatste tijd laten ook christenen zich op dat gebied meer
horen.

Zo heeft paus Franciscus erover geschreven,
en kwam precies afgelopen week ook een verklaring uit van de
Raad van Kerken.

Vandaag gaat het over hoe je op een christelijke manier naar
het milieu kijkt.

En dan maakt het alle verschil dat de wereld niet van ons is, maar van God!

1. De aarde plunderen

dia 3 – de aarde plunderen

We denken er graag anders over.

We denken dat de aarde er is om onze behoeften te bevredigen.

Dat de aarde van ons is, of zelfs van mij.

En zelfs als je dat niet zo zou zeggen,

dan is het nog steeds wat we in de praktijk wel doen...

We plunderen de aarde.

dia 4 – op weg naar het beloofde land

Die wet uit Leviticus 25 wordt in een heel andere situatie gegeven.

De Israëlieten buiten de aarde niet uit,

sterker nog: nog niet zo lang geleden werden ze zelf uitgebuit,

door de Farao van Egypte.

De Egyptenaren gebruikten hen als slaven,

maar God heeft hen door Mozes bevrijd.

Nu zijn ze op weg naar het beloofde land, het land van melk en honing.

Maar ze zijn er nog niet: ze zijn midden in de woestijn.

De oogst binnenhalen, het is nog toekomstmuziek.

Hier in de woestijn is het afzien.

Wat eten betreft hadden ze het in Egypte beter!

Wat kijken ze ernaar uit, naar het beloofde land!

Eindelijk een plek om te wonen,

een plek om akkers in te zaaien en te kunnen leven van de opbrengst van het land,

een plek waar genoeg is!

Als ze daar eenmaal zijn, zullen ze nooit meer klagen,

maar hard werken op het land!

dia 5 – het maximale uit de aarde halen

Maar nog voor ze de kans krijgen, worden hun dromen al

verstoord.

God geeft een wet.

Ja, ze mogen hard werken op het land, zes jaar lang, maar in het zevende jaar moeten ze het land met rust laten.

Wat is dat voor een idiote opdracht?

Eindelijk kunnen ze voor genoeg eten zorgen, maar dan mogen ze het land opeens niet gebruiken.

Dat gaat compleet tegen onze intuïtie in!

Als je land hebt, dan wil je toch het maximale eruit halen?

God weet hoe mensen denken.

Weet dat mensen niet snel genoeg hebben.

Dat zaaien en maaien al snel graaien wordt.

Daarom geeft hij die wet, nog voor de Israëlieten in het beloofde land wonen.

Mensen willen altijd meer.

De aarde een jaar met rust laten, het komt niet in ons op, want wij willen alles wat de aarde ons geven kan.

Daarom jagen we de olievoorraad er in mum van tijd doorheen.

Opgebouwd in duizenden jaren, opgebruikt in nog geen 200 jaar.

Daarom gaat het ene na het andere bos omver, want wij willen het hout hebben.

We kunnen er niet meer omheen: wij zijn een ramp voor deze aarde.

We hebben aan één aarde niet genoeg, en eigenen ons alles toe.

Op de gevolgen kun je wachten...

Stijgende zeespiegel, oprukkende woestijnen,

maar ook armoede, want omdat wij zoveel ruimte van de aarde innemen,

is er voor anderen maar weinig ruimte over.

dia 6 – aarde misbruiken is ook zonde

We leven alsof de aarde er voor ons is.

Dat vervreemdt ons van God, van wie de aarde is.

Dat vervreemdt ons van de medemens, die de aarde ook wil gebruiken.

Dat vervreemdt ons van de aarde, die er alleen nog maar voor

onze behoeften is.

De aarde uitputten, dat is niet alleen onverstandig met de aarde omgaan,
het is pure zonde!

2. God geeft de aarde rust

dia 7 – God geeft de aarde rust

Daarom geeft God die wet.

Niet alleen mensen hebben hun rust nodig,
ook het land krijgt soms pauze, een sabbatsjaar.
God beschermt de aarde, en daarmee de mensen,
en geeft de aarde rust.

dia 8 – de aarde is van God

Deze wet staat radicaal tegenover het uitputten van de aarde.
De aarde is niet van ons, niet om onze hebzucht te bevredigen,
de aarde is van God!

Het is vreemd dat christenen niet bekend staan om hun zorg
voor de natuur.

Er zijn veel christelijke hulpverleningsorganisaties,
maar nauwelijks christelijke milieuorganisaties.

Dat hebben we overgelaten aan Greenpeace en het Wereld Natuur
Fonds.

Maar juist christenen hebben alle reden zich in te zetten voor
een beter milieu.

Dat is een kwestie van respect voor de Maker, God zelf!

God heeft ons de aarde gegeven, maar niet om te plunderen!

Paulus schrijft over Jezus, in Kolossenzen 1:16,

“in hem is alles geschapen, alles in de hemel en alles op
aarde,

het zichtbare en het onzichtbare, vorsten en heersers, machten
en krachten,

alles is door hem en voor hem geschapen.”

De aarde is van en voor God, van en voor de Zoon, niet van
ons.

Daarom is zorgen voor het milieu geen hobby van natuurfreaks.

Zorg voor het milieu begint bij God zelf!

dia 9 – zorgen voor het milieu: niet voor jezelf maar voor God
Ook in Leviticus 25 begint het met God zelf:
het land krijgt een sabbatsjaar dat aan de Heer gewijd is.
Het land is van God, God heeft recht op het land,
en daarom moeten de Israëlieten het eens in de zeven jaar met
rust laten.

Dat is uniek!

De meeste mensen die zich inzetten voor het milieu,
doen dat omdat ze de wereld leefbaar willen houden voor de
toekomst.

Als je zorgvuldig met de aarde omgaat, is dat uiteindelijk
beter voor jezelf.

Christenen hebben een veel diepere reden om zich met het
milieu bezig te houden:

ze doen het niet voor zichzelf, maar voor God!

God geeft die wet van het sabbatsjaar

om ons er steeds aan te herinneren dat de aarde van God is.

De aarde is er niet om te graaien wat we graaien kunnen,
om onze hebzucht te bevredigen.

Het sabbatsjaar moet ons eraan herinneren dat we niet leven
van wat wij ons toe-eigenen,
maar van wat God ons geeft.

En wat in zo'n sabbatsjaar toch nog op het land groeit,
mag daarom niet geoogst worden en in schuren worden
opgeslagen:

iedereen mag er van plukken wat hij die dag nodig heeft.

De aarde is van God.

Laat dat de reden zijn om voor het milieu te zorgen,
en niet zo te leven dat één aarde niet genoeg is.

Ook al is dat niet in jouw voordeel.

3. Kunnen we het ons veroorloven?

dia 10 – kunnen we het ons veroorloven?

Maar wat nu als we hier echt werk van gaan maken?

Wat moet je dan allemaal inleveren?

Kunnen we het ons eigenlijk wel veroorloven om voor het milieu

te zorgen?

We kunnen heus wel wat verbeteren,
maar kunnen we ook zo leven dat we de aarde niet uitbuiten?

Ergens is dat natuurlijk een absurde vraag: kunnen we het ons veroorloven...

Je kunt net zo goed vragen: kunnen we het ons veroorloven om niets te doen?

Het antwoord lijkt me duidelijk:

we hebben maar één aarde beschikbaar, dus er moet iets gebeuren!

We zijn verslaafd geraakt aan wat de aarde geeft,
maar een verslaving is nooit goed voor je...

Breken met die verslaving is pijnlijk, maar wel het beste.

dia 11 – God geeft regels die goed zijn

God geeft geen regels om het ons ingewikkeld te maken,
hij heeft juist het beste met zijn schepping voor!

Wij, mensen, hebben behoefte aan rust:

aan pauzes, weekenden en vakanties, om even op te laden.

De aarde heeft dat net zo goed:

als de aarde een sabbatsjaar krijgt, komt dat de vruchtbaarheid ten goede.

Als we voorzichtig met de aarde omgaan, betaalt dat zich uit!

Maar die keuze, die kun je pas echt maken als je op God vertrouwt.

Niet voor niets staat het er:

“mochten jullie je afvragen waarvan je het zevende jaar moet leven...”

Natuurlijk vragen ze zich dat af!

Het antwoord is: je leeft van wat God geeft!

God zorgt voor zo'n grote opbrengst in het zesde jaar,
dat je dat zevende jaar helemaal niets nodig hebt.

De vraag is dus of je vertrouwt dat God je genoeg geeft.

Of denk je echt dat je je ecologische voetafdruk nodig hebt?

dia 12 – door Jezus doen de kleine stapjes mee

Maar dan nog:

als iedereen leeft zoals ik, hebben we 2,5 aardes nodig.
Misschien dat ik dat wat omlaag kan brengen, naar 2 aardes.
Maar ik weet echt niet hoe ik nog verder terug kan...
En ik kan wel een beetje bijdragen aan een beter milieu,
maar hoe groot is mijn invloed nu eigenlijk?
Heeft het allemaal wel zin?

Dan is het christelijke verhaal ook een verhaal van hoop.
Want bij God doen de kleine dingen mee!
Als je milieuactivist bent, dan hangt alles af van het resultaat:
dan moeten wij de natuur redden.
Een onmogelijke opgave...
Maar God belooft dat hij dat doet!
In Romeinen 8 staat dat de schepping hoop heeft,
omdat de schepping zal worden bevrijd uit de slavernij van de
vergankelijkheid
en zal delen in de vrijheid en luister die Gods kinderen
geschonken wordt.
Wij kunnen kleine stappen zetten, maar God maakt het af.
Jezus bevrijdt de aarde, hij maakt de aarde nieuw!
Nee, dat is geen excuus om de aarde uit te buiten,
zo van 'Jezus ruimt mijn rotzooi wel weer op...'
Dan heb je er helemaal niets van begrepen!
Maar Jezus maakt wel af wat ons niet lukt,
en dat geeft ruimte om maar gewoon kleine stapjes te zetten.

4. Wees zuinig op Gods wereld!

dia 13 – wees zuinig op Gods wereld!

Je mag leven op Gods wereld.

Wees er zuinig op!

Nee, ik heb niet hét antwoord hoe je dat moet doen.

Laat in ieder geval duidelijk zijn:

als je christen bent, is er alle reden om met het milieu bezig te zijn!

dia 14 – doe eens de test – wnf.nl

Dus doe maar eens zo'n testje op internet

om te zien hoe milieuvriendelijk jij bent.
Het kan je helpen om je ervan bewust te worden
wat je levensstijl voor het milieu betekent.

Wat dan goede keuzes zijn, dat is soms nog best ingewikkeld.
Jaren geleden heb ik eens een werkstuk geschreven over
biologische brandstoffen.

In plaats van op benzine, kun je je auto ook laten rijden op
alcohol.

Op het eerste een stuk beter voor het milieu,
maar uiteindelijk is dat nog maar de vraag.

Om allemaal de auto vol te tanken met biologische alcohol, is
veel landbouwgrond nodig!

Een ander voorbeeld:

in plaats van de beruchte plofkip kun je biologische kip eten.
Voor de kip is dat ongetwijfeld prettiger.

Maar aan de andere kant: biologische kippen hebben meer voer
nodig,

terwijl ze minder vlees opleveren.

Wat ik wil zeggen: kiezen voor het milieu is niet altijd
duidelijk...

Er is maar één keuze die altijd goed is: minderen.

Minder auto rijden, minder kip eten,

dan weet je zeker dat het beter is voor het milieu!

dia 15 – begin met kleine stapjes

Nogmaals: begin maar klein!

Het milieu verbeteren, dat kun je niet.

Je kunt wel kleine stapjes zetten om het milieu minder te
belasten.

Groene stroom gebruiken.

De fiets pakken in plaats van de auto.

Afval minderen, bijvoorbeeld door geen plastic tasjes aan te
nemen,

maar zelf een tas bij je te hebben als je gaat winkelen.

De verwarming een graadje lager zetten en een warme trui
aantrekken,

al is dat meer een tip voor in de winter...

Misschien minder douchen,

voor veel mensen is het echt niet nodig om elke dag te douchen.

Minder vlees eten,

en het leuke is dat als je dan wel vlees eet, het ook beter smaakt!

En wat ik nooit heb geweten: thee drinken in plaats van koffie,

dat schijnt echt beter te zijn voor het milieu.

(Breng dat trouwens niet direct na deze dienst in de praktijk, de koffie is al gezet, en van weggooien wordt het milieu ook niet beter...)

dia 16 – uitdaging: wees in één ding milieuvriendelijker

Het zijn maar wat ideeën van wat je zou kunnen doen.

Het gaat me er niet om dat je dit allemaal gaat doen.

Waar ik je wel graag toe wil uitdagen:

probeer deze week in één ding milieuvriendelijker te zijn.

Dat kan met een van die voorbeelden die ik noemde,

het kan ook iets heel anders zijn.

Ik zelf doe alvast ook mee: ik ga deze week minder koffie drinken.

(Komende week vieren we ook het avondmaal.

Zijn we te gast aan Jezus' tafel.

Besef dan dat ook het uitputten van de aarde zonde is.

Weet dan dat Jezus ook voor die zonde gestorven is,

dat hij de Verlosser van de aarde is en de nieuwe aarde brengt.

Zet dan ook kleine stapjes te zetten naar een beter milieu.)

Zet maar kleine stapjes,

vertrouw dat God geeft wat je nodig hebt,

en kijk uit naar de nieuwe aarde die Jezus brengt.

Amen.